

Örgün Eğitim İle Hafızlık Eğitiminin Birlikte Yürütülmesi *The Simultaneous Implementation of Formal Education and Qur'an Memorization (Hifz) Training*

ASLI REYHAN GEDİK

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Lisans Öğrencisi

Kırşehir, Türkiye

Ahi Evran University of Kırşehir, Faculty of Divinity, Undergraduate Student

Kırşehir, Türkiye

Türü: Makale

ORCID 0009-0002-7192-9514

gedikreyhan68@gmail.com

Geliş Tarihi: 8 Ocak 2026 | Yayın Tarihi: 30 Nisan 2026

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de örgün eğitim ile birlikte yürütülen hafızlık eğitim modelini incelemektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle yürütülen bu model, öğrencilerin okul hayatından kopmadan hafızlık yapmalarını ve akademik başarılarını sürdürmelerini hedeflemektedir. Modelin başarısı için planlı ders programı, rehberlik ve psikolojik destek, aile-okul iş birliği ve öğrenci merkezli yaklaşımın önemi vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, örgün eğitimle birlikte hafızlık uygulaması, öğrencilerin akademik ve manevi gelişimini bütüncül bir biçimde destekleyen Türkiye'ye özgü bir eğitim modeli olarak değerlendirilmektedir.

Abstract

This study examines the model of Hifz (Qur'an memorization) education implemented concurrently with formal education in Türkiye. Carried out through the cooperation of the Presidency of Religious Affairs and the Ministry of National Education, this model aims to enable students to memorize the Qur'an without interrupting their formal schooling while maintaining their academic performance. For the successful implementation of the model, the importance of a well-planned course schedule, guidance and psychological support, family-school cooperation, and a student-centered approach is emphasized. As a result, the practice of conducting Hifz education alongside formal schooling is evaluated as a distinctive educational model in Türkiye that supports students' academic and spiritual development in a holistic manner.

Giriş

Eğitim, bireyin hem akademik hem de manevi yönünü geliştirmeyi amaçlayan çok boyutlu bir süreçtir. Türkiye’de din eğitimi alanında geliştirilen önemli modellerden biri, örgün eğitim ile hafızlık eğitiminin birlikte yürütülmesidir. “Kur’an öğretimi Müslümanların yerine getirmeleri gereken hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluktur.” (Güneş, 2020 s.265). Bu nedenle uygulanan bu model, öğrencilerin okul hayatlarına devam ederken aynı zamanda Kur’an-ı Kerim’i ezberleyerek hafızlık yapmalarını mümkün kılmaktadır.

Hafızlık eğitimi üzerindeki sınırlamaların kaldırılmasıyla birlikte bu alana yönelen öğrenci kitlesinde belirgin bir çeşitlilik görülmeye başlanmıştır. Günümüzde artık sadece belirli yaş grupları değil, ilkokuldan üniversite düzeyine kadar farklı eğitim kademelerindeki öğrenciler hafızlık yapabilmektedir. Bu değişim, daha nitelikli hafızlar yetiştirmek amacıyla yeni yöntem ve projelerin geliştirilmesini de beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan “Okul-Kur’an kursu işbirliğine dayalı örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi protokolü”, örgün eğitim süreciyle hafızlık eğitimi eş zamanlı ve planlı biçimde yürütmeyi hedefleyen önemli uygulamalardan biri olarak öne çıkmaktadır. (MEB ve DİP, 2019). Böylece öğrencilerin eğitim hayatından kopmadan hafızlıklarını tamamlamaları hedeflenmiştir.

1. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Modelinin Ortaya Çıkışı

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan “Okul-Kur’an Kursu İşbirliğine Dayalı Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi Protokolü”, 2014 yılında Ankara’da Medine İmam Hatip Ortaokulunda başlatılmış; kısa süre içerisinde uygulamaya geçirilmiş ve 2015-2016 eğitim-öğretim yılından itibaren ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır (Aybey, 2020).

Türkiye’de hafızlık eğitimi geleneksel olarak Kur’an kurslarında yürütülmüş, bu süreçte hafızlık yapmak isteyen öğrenciler çoğu zaman örgün eğitimlerine ara vermek durumunda kalmışlardır. Bu durum, öğrencilerin akademik gelişimlerinin kesintiye uğramasına ve okul ortamından uzaklaşmalarına neden olabilmektedir. Söz konusu proje, bu soruna çözüm

üretmek amacıyla geliştirilmiştir. Nitekim örgün eğitimle birlikte hafızlık projesinin; öğrencilerin gelişim dönemleri ve yaş özellikleri dikkate alınarak planlandığı, onların okul hayatından kopmadan ve eğitim ortamıyla uyum içinde hafızlık yapmalarını amaçladığı ifade edilmektedir. Ayrıca modelin, öğrencilerin akademik başarılarını desteklemeyi ve okulda edindikleri bilgileri uygulama imkânı bulabilecekleri bir zemin oluşturmayı hedeflediği belirtilmektedir (MEB ve DİB, 2019).

Bu çerçevede uygulanan model sayesinde öğrenciler, belirli bir plan ve program doğrultusunda hem okul derslerini almakta hem de hafızlık çalışmalarını sürdürmektedir. Eğitim süreci tamamen kesintiye uğramadığı için öğrenciler akademik sistemin içinde kalmaya devam etmekte; aynı zamanda sosyal çevreleriyle bağlarını koruyarak çok yönlü gelişimlerini sürdürmektedirler. Bu yönüyle proje, dinî eğitim ile örgün eğitimi bütüncül bir anlayışla bir araya getiren bir uygulama niteliği taşımaktadır.

2. Eğitimsel ve Bilişsel Boyut

Hafızlık eğitimi yoğun tekrar, dikkat ve disiplin gerektiren bir süreçtir. “Hafızlık eğitimi öncesinde geçirilen ve bilişsel gelişimi etkileyen süreçleri tanımak, farklı yönleriyle analiz etmek, hafızlık eğitiminin bilişsel temellerini anlama ve yapılandırma açısından önemlidir.” (Osmanoğlu, 2022 s.2067). Araştırmalar, düzenli ezber çalışmalarının öğrencilerin hafıza gelişimine ve dikkat becerilerine katkı sağlayabildiğini göstermektedir (Yılmaz, 2017). Bu süreçte öğrenciler planlı çalışma alışkanlığı kazanmakta ve sabır geliştirmektedir.

Bununla birlikte hafızlık süreci oldukça yoğun bir emek gerektirir. Akademik derslerle birlikte yürütülen yoğun eğitim süreçlerinde öğrencilerin zaman yönetimi becerileri büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin yetersiz olması durumunda stres düzeylerinin artabildiği ve akademik süreçleri yönetmede güçlük yaşayabildikleri belirtilmektedir (Yıldız, 2018). Bu nedenle öğretmen, veli ve idarecilerin iş birliği içinde hareket etmesi gerekmektedir.

3. Sosyal ve Psikolojik Boyut

Ergenlik dönemindeki öğrenciler için sosyal çevre ve akran ilişkileri büyük önem taşımaktadır; zira bu dönemde bireyler hem kişisel

kimlik gelişimi hem de sosyal beceriler açısından okul çevresi ve arkadaşlarıyla etkileşim içindedirler. Araştırmalar, örgün eğitimle birlikte hafızlık eğitiminin okul ortamında yürütülmesinin, öğrencilerin sosyal gelişimlerine olumlu katkı sağladığını ve akranlarıyla bağlarını sürdürmelerine fırsat verdiğini göstermektedir (Güneş, 2020).

Bununla birlikte hafızlık eğitime eşlik eden yoğun ders ve ezber programının öğrencide stres ve baskı oluşturabileceği, bireysel farklılıkların gözetilmesinin ve rehberlik hizmetlerinin aktif olarak sunulmasının önem arz ettiği belirtilmektedir; çünkü psikolojik destek, öğrencilerin duygusal durumlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir (Bakaç ve Ulu, 2023). Bu bağlamda, dengeli bir program uygulandığında öğrencilerin hem akademik hem de manevi yönlerden daha sağlıklı gelişim gösterebildikleri vurgulanmaktadır (Güneş, 2020).

Değerlendirme ve Sonuç

Örgün eğitim ile hafızlık eğitiminin birlikte yürütülmesi, Türkiye'de din eğitimi alanında geliştirilen ve kurumsal iş birliğiyle uygulamaya konulan özgün bir model olarak değerlendirilmektedir (Aybey, 2020; Korkmaz, 2017). Millî Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı iş birliğiyle geliştirilen bu uygulama, öğrencilerin çift yönlü gelişimini hedeflemektedir.

Modelin başarılı olabilmesi için birkaç temel unsur ön plana çıkmaktadır. Öncelikle planlı ve dengeli bir ders programı oluşturulması, öğrencilerin hem örgün eğitim hem de hafızlık çalışmalarını uyum içinde sürdürebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır (Aybey, 2020). Bunun yanında, rehberlik ve psikolojik destek hizmetlerinin aktif şekilde sunulması, öğrencilerin akademik süreçlerde karşılaşılabilecekleri stres ve zorluklarla başa çıkmalarına katkı sağlamaktadır (Yeşilyaprak, 2012). Ayrıca aile-okul iş birliğinin sağlanması, öğrencinin sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen bir ortam yaratmakta, öğrencinin motivasyon ve disiplin kazanmasını kolaylaştırmaktadır (Gündüz, 2019). Tüm bu unsurların merkezine öğrenciyi koyan bir yaklaşım benimsenmesi, eğitim sürecinin bireysel farklılıkları gözeterek yürütülmesini sağlamaktadır. Bu nedenle planlı programlama, rehberlik desteği, aile katılımı ve öğrenci merkezli yaklaşım, örgün eğitimle bir-

likte hafızlık modelinin başarısını belirleyen temel faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, örgün eğitimle birlikte hafızlık uygulaması mevzuatlar çerçevesinde doğru bir şekilde uygulandığında öğrencilerin hem akademik başarılarını sürdürmelerine hem de hafızlıklarını tamamlamalarına imkân tanımaktadır. Sürekli değerlendirme ve bilimsel araştırmalarla desteklenmesi, modelin daha sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aybey, S. (2020). “Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesine İlişkin Paydaş Görüşleri”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18 (2020), 45-72.
- Bakaç, Z., ve Ulu, M. “Hafızlık Eğitiminin Bireyin Duygu Durumuna Etkisi”. *Erciyes Akademi* 37 (2023), 1703-1724. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1351183>.
- Gündüz, M. “Ergenlik Döneminde Din Eğitimi ve Psikososyal Gelişim İlişkisi”. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 46 (2019), 123-148.
- Güneş, A. “Hafızlık Eğitiminin Öğrencilerin Sosyal ve Özgüven Gelişimlerine Etkisi-Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Yapan İHO Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 53 (2020). 263-286. <https://doi.org/10.29288/ilted.699576>. https://dogm.meb.gov.tr/Hafizlik/UsulEsas/MEB_DIB_Protokol.pdf.
- Millî Eğitim Bakanlığı & Diyanet İşleri Başkanlığı. Örgün Eğitimle Birlikte Hafızlık Projesi İş Birliği Protokolü. 2014.
- Millî Eğitim Bakanlığı. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973.
- Osmanoğlu, C. Hafızlık Eğitiminde Bilişsel Hazırbulunmuşluk. *Erciyes Akademi* 36 (2022), 2065-2085.
- Yeşilyaprak, B. (2012). Eğitimde rehberlik hizmetlerinin önemi ve işlevleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 1-12.
- Yıldız, K. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin zaman yönetimi ve stres algılarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 80-99. <https://doi.org/10.19126/suje.413286>.

KIRSEHİR
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ

AKADEMİ DÜŞÜNCE
KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ
MAYIS 2026 | MAY 2026 | ISSN
SAYI 1 | VOLUME 1

Yılmaz, H. “Hafızlık Eğitimi ve Bilişsel Gelişim İlişkisi.” *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 25 (2017), 45-68.